

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-11-29

Diarienummer 0084/23

Handläggare

Stina Petersson Moberg

Telefon: 031-368 02 41

E-post: stina.p.moberg@stadshuset.goteborg.se

Röstningslokaler och öppettider inför valet till Europaparlamentet 2024

Förslag till beslut

I valnämnden:

1. Godkänns förslag på röstningslokaler inför valet till Europaparlamentet 2024, tjänsteutlåtandets bilaga 1
2. Godkänns förslag på öppettider, tjänsteutlåtandets bilaga 1
3. Delegeras åt valchef att göra eventuella ändringar som krävs med anledning av oförutsedda händelser.

Sammanfattning

Förtidsröstningen inför valet till Europaparlamentet 2024 pågår mellan 22 maj fram till och med valdagen 9 juni. Valnämnden ska besluta om vilka lokaler som ska användas och deras öppettider. Röstningslokalernas placering och öppettiderna ska ge väljarna goda möjligheter att rösta utifrån lokalisering, tillgänglighet och värdenneutralitet.

Röstningslokalerna som föreslås är placerade i, eller i anslutning till, bibliotek, kulturhus, köpcenter, på kommunala mötesplatser, och i ett församlingshem. Anledningen till att församlingshemmet på Styrso föreslås beror på att valkansliet inte har hittat en lämpligare ersättningslokal i området som kan leva upp till vallagens bestämmelser i fråga om värdenneutralitet. Röstningslokalens värdenneutralitet bör i detta fall stå tillbaka till förmån för kraven om lokalisering och tillgänglighet.

Som regel följer öppettiderna ordinarie verksamhets öppethållande med undantag för att stängningen sker en timme tidigare. Detta på grund av att röstmottagarna ska ges goda möjligheter att avsluta sammanräkningen metodiskt och för att ta emot väljare, som ställt sig i kö för att rösta, senast klockslaget röstningslokalerna stänger.

På valdagen föreslås att röstningslokalerna i Nordstan och på Frölunda Torg håller öppet klockan 8:00-21:00 och att Stadsbiblioteket är öppet klockan 10:00-17:00.

Bedömning ur ekonomisk dimension

I valnämndens budget för 2024 har kostnaderna för föreslagna lokaler och bemanning tagits med i kalkylen. Röstningslokalerna och öppettiderna som föreslås medför således inga ekonomiska konsekvenser utöver det som redan är budgeterat.

Bedömning ur ekologisk dimension

All typ av röstmottagning innebär materialförbrukning och transporter. Valkansliet har ett aktivt miljöarbete, bland annat genom att samordna utkörning av valmaterial, återvinna och återbruka förbrukningsvaror och material.

Bedömning ur social dimension

Föreslagna röstningslokaler och öppettider ger göteborgarna, besökare och personer som jobbar i staden goda möjligheter att förtidsrösta vilket har en positiv påverkan utifrån den sociala dimensionen.

Bilagor

1. Förslag till röstningslokaler och deras öppettider i inför valet till Europaparlamentet 2024
2. Utökade öppettider på röstningslokaler lördagen innan valdagen VN 2022-03-18 § 22

Ärendet

Valnämnden ska besluta om vilka lokaler som ska användas som röstningslokaler och deras öppettider inför valet till Europaparlamentet 2024.

Beskrivning av ärendet

Varje kommun ska se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som röstningslokaler i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande för att ge väljarna goda möjligheter att rösta, 4 kap. § 22 1 st. ValL (2014:301).

Kommunens röstningslokaler bör inte ha anknytning till en viss religiös sammanslutning eller till ett visst företag som kan påverka väljaren i samband med röstningen, 4 kap. § 22 2 st. ValL (2014:301).

Med bakgrund av ovanstående har Göteborgs Stad historiskt använt sig av stadens bibliotek och kulturhus som röstningslokaler vilket även är fallet vid kommande val. Samarbetet med kulturförvaltningen är väl uppbyggt och beprövat samt väljarna vet att lokalerna återkommande används.

Under rubriken Förvaltningens bedömning, Röstningslokaler: övriga lokaler motiveras varför andra typer av lokaler rekommenderas. Bland annat föreslås Nordstan som röstningslokal vilket göteborgarna från tidigare val har erfarenhet av att använda/rösta i.

Med erfarenhet från förtidsröstningen 2022 föreslås något justerade öppettider för att kunna ge röstmottagarna bättre förutsättningar att metodiskt avsluta dagen. Övervägande kring detta redogörs för under rubriken Förvaltningens bedömning, Ordinarie öppettider.

Slutligen redogörs överväganden under Förvaltningens bedömning, Avvikande öppettider för förtidsröstningens sista långhelg vilken inbegriper en röd dag (nationaldagen) samt även valdagen då kommunen ska hålla öppen minst en röstningslokal i samma omfattning som vallokalernas öppettider, det vill säga klockan 08:00-21:00, 4 kap. § 24 2 st. ValL (2014:301).

Förvaltningens bedömning

Röstningslokaler: bibliotek och kulturhus

Valkansliet har i förslaget till röstningslokaler haft som utgångspunkt att väljarna ska ges goda möjligheter att förtidsrösta i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppettider samt utgått från erfarenheter och statistik över antalet röstande i tidigare Europaparlamentsval.

I Göteborg är biblioteken och kulturhusen förtidsröstningens nav. Detta ger automatiskt en god geografisk spridning eftersom biblioteken är placerade över hela staden. Samtliga bibliotek och kulturhus har besökts och besiktigats via checklistor. Överenskommelser kommer att slutas med respektive lokalansvarig för att säkra valkansliets tillgång till lokalerna.

Röstningslokaler: övriga lokaler

I områden där bemannad biblioteksservice saknas (Hovås) eller inte kan användas på grund av platsbrist (Södra skärgårdens bibliotek) föreslås alternativa lokaler. I Hovås kommer en kontorslokal i anslutning till övrig service på handelsområdet i Nya Hovås föreslås och på Styrso öns församlingshem.

I 4 kap. § 22 2 st. ValL (2005:837) går att läsa att röstningslokaler inte bör ha anknytning till en viss religiös sammanslutning. Gällande Styrso församlingshem har valkansliet undersökt möjligheten att hitta en annan lokal och kan konstatera att det inte finns något lämpligare alternativ. Att använda Styrso församlingshem som röstningslokal innebär alltså att kravet på värdenneutralitet får stå tillbaka till förmån för väljarnas tillgänglighet.

Med erfarenhet från de allmänna valen till riksdagen, region- och kommunfullmäktig 2022 föreslås inte att tillfälliga moduler placeras ut på knutpunkter då valdeltagandet i Europaparlamentsvalet är så pass mycket lägre¹.

Valkansliet gör alltså bedömningen att det inte finns behov att avlasta biblioteken i samma utsträckning som 2022. För att fortsatt erbjuda god tillgänglighet kommer en tidigare mycket populär förtidsröstningslokal föreslås i form av en uppbyggd röstningsstation på eventytan i köpcentret Nordstan. Valkansliet förutspår att Nordstan kommer ta emot fler väljare än lokalen i Börsen på Gustav Adolfs torg som, trots sin centrala placering, aldrig fick den tillströmning av väljare lokalen hade kapacitet att ta emot.

På liknande vis kommer en röstningsstation byggas upp på köpcentret Frölunda Torg. Lokalen ersätter Frölunda kulturhus då fastigheten genomgår en stor renovering och inte kan användas kommande val.

Ordinarie öppettider

Röstningslokalerna som är belägna i anslutning till bibliotek eller kulturhus rekommenderas öppna samtidigt som ordinarie verksamhet. Röstningslokalernas stängning föreslås tidigareläggas en timme jämfört med ordinarie verksamhet för att väljare som eventuellt står i kö ska kunna avlägga sin röst samt röstmottagarnas avslutande arbete ska hinnas med innan biblioteket eller kulturhuset stänger. Detta skapar bättre förutsättningar för ett säkrare, mer systematiskt och mindre stressfullt efterarbete för röstmottagarna.

Justeringen av öppettiderna motiveras av stressfulla situationer från förtidsröstningen 2022 under stängning, efterarbete och köhållning vilket var påfrestande för röstmottagarna och gjorde det otydligt för väljarna.

Väljare som ställer sig i kö på klockslaget röstmottagningen stänger ska oberoende köns längd få rösta. När tiden för stängning har passerat stängs också kön. De som köar ska ändå få avlägga sin röst i lugn och ro.

¹ Göteborgarnas valdeltagande i valet till Europaparlamentet 2019 uppgick till 54,61 % i jämförelse med deltagandet i riksdagsvalet 2022 som uppgick till 80,71 %

Öppettiderna som förordas i Nordstan och på Frölunda torg är samma som användes för förtidsröstningsmodulerna 2022. Valkansliet bedömer dessa som generösa med tillgång för väljarna att rösta både på vardagar, kvällar och helger i utrymmen med hög kapacitet att ta emot många väljare samtidig.

För röstningslokalerna i Nya Hovås respektive Styrso församlingshem föreslås öppettiderna vara samma som under förtidsröstningen 2022.

Avvikande öppettider

6 juni, nationaldagen

Förtidsröstningens sista dagar inleds med nationaldagen 6 juni vilket är en röd dag då samhällsservice, där bibliotek och kulturhus, inkluderas normalt håller stängt. Mot bakgrund av att förtidsröstningen ökar ju närmare valdagen kommer bedömer valkansliet att det är motiverat att hålla vissa lokaler öppna för att ge väljarna möjlighet att rösta fastän det är en helgdag. Kulturhuset Blå Stället, Kulturhuset Bergsjön, Stadsbiblioteket, Kulturhuset Kåken och Lundby bibliotek föreslås hållas öppet mellan klockan 11:00-15:00. Urvalet grundar sig på kulturförvaltningens bedömning av centralbibliotek som geografiskt når hela staden. Därutöver föreslås Nordstan och Frölunda torg ha öppet klockan 11:00-17:00.

7 juni

Fredagen efter nationaldagen är en så kallad klämdag men detta påverkar inte röstningslokalernas öppethållande.

8 juni

Under förtidsröstningen vid valet 2022 föreslog en enig valnämnd att utöka röstningslokalernas öppettider lördagen innan valdagen, VN 2022-03-18 § 22, bilaga 2. Inför kommande val till Europaparlamentet föreslås att samtliga röstningslokaler håller öppet mellan klockan 11:00-15:00, oberoende ordinarie öppettider eller om verksamheten normalt håller stängt.

Skulle röstningslokalerna stänga senare bedömer valkansliet att det blir svårt för sorteringspersonalen att få med alla förtidsröster i utskicket till vallokalerna morgonen därpå. För att säkra god tillgänglighet föreslås dock Nordstan och Frölunda torg hålla öppet något längre, mellan klockan 11:00-17:00.

9 juni, valdagen

Kommunerna är ålagda att hålla åtminstone en röstningslokal öppen i samma omfattning som vallokalernas öppettider, det vill säga klockan 08:00-21:00 vid val till Europaparlamentet, 4 kap. § 24 2st. ValL (2014:301). Historisk har Göteborg enbart haft en röstningslokal öppen men till följd av ändrade beteenden hos väljarna och tidigare erfarenheter av långa köer till förtidsröstningens enda öppna lokal på valdagen, föreslås en utökning i detta val.

Röstningslokalerna i Nordstan och på Frölunda Torg föreslås vara öppna mellan klockan 08:00-21:00 och Stadsbiblioteket klockan 11:00-17:00. Detta innebär en stor utökning av förtidsröstningens tillgänglighet på valdagen och bidrar förhoppningsvis

till mindre köbildning. Ökningen kommer med stor sannolikhet innebära att det blir fler röster att hantera på valnämndens preliminära rösträkning på onsdagen efter valet och en ökad belastning i sorteringen och på kansliet jämfört med tidigare val.

Därutöver föreslås två röstningslokaler hålla öppna mellan klockan 11:00-15:00 på Vrångö respektive Asperö skola för att ge väljarna på dessa öar möjlighet att rösta på valdagen utan att behöva ta sig till sina ordinarie vallokaler, vilka är belägna på andra öar. Förslaget följer liknande rutin från tidigare val med undantag för att lokalerna föreslås stänga en timma tidigare. Orsaken till den föreslagna förändringen kommer an på att det är så få väljare som nyttjar servicen.